

BRIALMONT INTRODUCEERT THOMAS BRASCH

Met de pen kerven tot het gekras van been

Thomas Brasch is een Oost-Duits auteur die in eigen land geen voet aan de grond kreeg. In het Westen wordt hij onmiddellijk als belofte ingehaald. Brasch laat zich niet storen en werkt verder aan zijn poëtisch-brutale theaterstukken en films. Onlangs ging 'Mercedes' bij het Brialmont-theater in première. De integrale tekst wordt hierbij afgedrukt. Luk Van den Dries introduceert tekst en auteur.

Mercedes (Brialmont-Theater) — Foto Anton Wilsens

De Berlin-Brüssel manifestatie, waarover in het vorige nummer uitvoerig bericht werd, loopt stilaan naar zijn einde. Berlijn bezocht Brussel met schitterende tentoonstellingen, een indrukwekkende filmreeks, lezingen, gesprekken, en met de meest eminente vertegenwoordiger van het West-Duitse theater, de Schaubühne, die naar België kwam met twee producties en twee gezichten: zwart voor *Die Neger* van Genet/Stein, wit voor *An der grossen Strasse* van Tjechow/Grüber. Maar het Goethe Instituut was niet alleen gastheer van buitenlands bezoek, het speelde ook co-producent voor Belgische initiatieven die in het festival werden opgenomen. Twee Vlaams-Brusselse groepen, die extra steun en uitstraling konden gebruiken, gingen op de uitnodiging in: Het BKT met *Quartett* van Heiner Müller en het Brialmonttheater met *Mercedes* van Thomas Brasch. Franstalig Brussel mocht meedoen met drie producties: *Im Dickicht der Städte* van Brecht door Théâtre Varia, *Die Hamletmaschine* van Müller door het Ensemble Théâtrale Mobile en *Trilogie des Wiedersehens* van Botho Strauss door het Atelier Rue Ste-Anne.

Het samenbrengen van deze stukken onder de paraplu van een festival bevestigt trouwens een trend die al een tijdje aan de gang is (1): Rosas citeert Botho Strauss, Jan Fabre en Dito Dito kiezen dezelfde passage uit *Tristan en Isolde* van Wagner, Anatomie citeert enkele mooie Duitse lijnen; NTG, Arca, Controverse, Malpertuis spelen Bernhard; HTP, Arca, De Witte Kraai, BKT, Controverse spelen Müller. In het franstalige theater gaat het niet anders: Botho Strauss, Heiner Müller, Thomas Bernhard, maar met veel meer dodelijke ernst, meer gezag, grotere verveling. Zelden zijn vlaams- en franstalig België het zo roerend eens geweest in de opmaak van het repertoire. Het gat van de eigen dramaturgie wordt aan beide zijden van de taalgrens gevuld met dezelfde import.

De muur

Opvallend in het duitstalige aanbod, is het groeiend aandeel van Oost-Duits theater. Heiner Müller blijkt geen toevallige uitzondering, door de mazen van de muur geglijpt. Oost-Duitsland, vooral Berlijn, barst van

theatertalent. Letterlijk ook: na een periode van relatieve artistieke vrijheid begin jaren '70, die aan de drie belangrijkste Oost-Duitse theaters, het Berliner Ensemble, de Volksbühne en het Deutschen Theater, andere theatervormen toeliet dan het voorgeschreven sociaal realisme, verstrakte het theaterbeleid: producties werden opnieuw na de première verboden, eigenzinnige regisseurs kregen geen kans meer. En de exodus naar het Westen begon. Achim Freyer ging als eerste, gevolgd door Thomas Brasch, de actrice Katharina Thalbach, en de regisseurs Thomas Karge, Mattias Langhoff, Adolf Dresen, B.K. Tragelehn, Benno Besson, Götz Friedrich, Jürgen Gosch, e.v.a. Oost-Duitsland bloedt op korte tijd leeg, en het Westen, altijd geil op dissidenten en zwaaiend met veel geld, haalt de buit binnen. "Met hen kwam een sterk eigenaardig realistisch element in het Westerse theater," zo omschrijft Günther Rühle de lichtung van de overkant (2). Geschoold aan het vocabulaire van Brecht, valt de dramaturgische helderheid op, de radicaliteit waarmee figuren en situaties worden ontmaskerd, en vooral de krachtige, brutale esthetiek in de encenseringen. Zo kon de Belgische toeschouwer reeds kennismaken met de gescheurde, uit de voegen getrokken wereld van Achim Freyer (3) en de tuimelende, doorklievende decorvlakken van Jürgen Gosch (en voor wie het niet zag, Gosch doet volgend seizoen een regie in het NTG). Wie het werk van het regisseursduo Karge/Langhoff en Tragelehn langs de landsgrenzen volgt (het loont de moeite), merkt hetzelfde theatrale geweld, dezelfde heerlijke boosheid.

De 'betere' Oost-Duitse stukken (er wordt ontzettend veel triviaal-tonceel geschreven) vertonen eenzelfde verkramptheid, de neiging met de pen te kerven tot het gekras van been. De nuchtere kijk op de wereld, het cynisme waarmee naar de essentie wordt gewoeld, komt tot leven in een eigenaardige taal: poëtisch, direct, woorden zijn als dingen van een zeldzame innerlijke spanning en schoonheid. Müller is de meester in het hanteren van dit soort taal, maar hij is

